

Viidennet kielitieteen Aasian ja Tyynenmeren alueen olympialaiset

9 – 23 huhtikuuta 2023

Tehtävät

- Kuuntele ja seuraa tarkasti valvojien ohjeita.
- Kilpailu kestää viisi tuntia. Tehtävämateriaalissa on seitsemän sivua ja viisi tehtävää. Voit ratkaista tehtävät missä järjestyksessä tahansa.
- Kaikkien sähköisten laitteiden, kirjoitetun tai painetun materiaalin sekä ulkoisten tietolähteiden käyttö kilpailussa on kiellettyä.
- Jos sinulla on kysyttävää tehtävistä, kutsu valvojaa viittaamalla. Valvoja selvittää asiaa tuomaristolta ennen vastaamista.
- Säännöt vastausten kirjoittamiseen:
 - Älä kopioi tehtäviä.
 - Kirjoita jokainen ratkaisusi erilliselle paperille tai papereille.
 - Käytä vastauspapereissa vain lehden etupuolta.
 - Kirjoita jokaiselle lehdelle nimesi, tehtävän numero sekä tehtävän sisäisten sivujen järjestysnumero, esimerkiksi:

Nimi	...	Nimi	...	Nimi	...
Tehtävä nro	5	Tehtävä nro	5	Tehtävä nro	5
Sivu nro	1 / 3	Sivu nro	2 / 3	Sivu nro	3 / 3

jotka tarkoittavat viidennen tehtävän ensimmäistä, toista ja kolmatta lehteä kaikkiaan kolmesta.

Muussa tapauksessa vastauksesi saatetaan arvioida virheellisesti.

- Jollei ole toisin mainittu, kuvaa tehtävissä huomaamiasi sääntöjä tai säännönmukaisuuksia. Muussa tapauksessa vastauksesi ei tuota täysiä pisteitä.

Kilpailutehtävät tulee pitää salassa, kunnes ne on julkaistu APLO:n virallisilla verkkosivuilla <https://aplo.asia>. Älä levitä tehtäviä tai keskustele niistä netissä ennen sitä.

Tehtävä nro 1 (20 pistettä). Alla on eräitä yimasin kielen verbimuotoja sekä niiden suomennot:

1. impakulat	<i>He kaksi ovat kävelleet.</i>
2. kapwapaykiat	<i>Te kaksi olette nukkuneet.</i>
3. nayat	<i>Hän on tullut.</i>
4. kapayat	<i>Me kaksi olemme tulleet.</i>
5. antpukularm	<i>He kaksi ovat melkein kävelleet.</i>
6. taŋkulkrrarum	<i>He kaikki eivät ole leikanneet teitä kahta.</i>
7. nakratut	<i>Hän on tappanut meidät kaikki.</i>
8. taŋkrapaykiarm	<i>Me kaksi emme ole nukkuneet.</i>
9. ipwawat	<i>Te kaikki olette lähteneet.</i>
10. antkaypaykiarum	<i>Me kaikki olemme melkein nukkuneet.</i>
11. antŋkrankularm	<i>Te kaksi olette melkein kävelleet.</i>
12. antnantut	<i>Te kaikki olette melkein tappaneet hänet.</i>
13. takulwaykrm	<i>He kaksi eivät ole ostaneet teitä kaikkia.</i>
14. tanankularum	<i>Te kaikki ette ole kävelleet.</i>
15. naŋkrakrat	<i>Hän on leikannut meitä kahta.</i>
16. antkaykrarm	<i>Me kaikki olemme melkein leikanneet heitä kahta.</i>
17. nananwaykt	<i>Te kaikki olette ostaneet hänet.</i>

(a) Yhden yllä olevista verbimuodoista voi itse asiassa kääntää suomeksi kahdella tavalla. Kerro mistä verbimuodosta on kyse ja anna sen vaihtoehtoinen käänös.

(b) Käännä suomeksi:

18. **ipapaykiat**
19. **antŋkrankrarm**
20. **tapuyat**

(c) Käännä yimasiksi:

21. *Hän on melkein lähtenyt.*
22. *Me kaksi emme ole tappaneet häntä.*
23. *He kaikki eivät ole ostaneet meitä kahta.*
24. *Te kaksi olette melkein tappaneet heidät kaikki.*
25. *He kaksi ovat leikanneet teitä kaikkia.*

△ Yimasin kieli kuuluu alasepikin kielikuntaan. Sitä puhuu noin 300 ihmistä Yimasin kylässä Papua-Uudessa-Guineassa.

ŋ = kuin *ng* sanassa *kuningas*, **w** = kuin *w* englannin sanassa *week*, **y** = kuin *j* sanassa *joutua*.

Tehtävä nro 2 (20 pistettä). Alla on eräitä sanoja ja ilmaisuja ktunaxan kielellä sekä niiden suomennokset satunnaisessa järjestyksessä:

1. ?a·k†u	a. <i>nuori valkohäntäpeura</i>
2. ?a·k†a†nnam	b. <i>luu</i>
3. ?a·ki†miyit	c. <i>huono sää</i>
4. ?a·ki†wi·nam	d. <i>lumi</i>
5. ?a·knuq†u†a†m	e. <i>se on taas vihainen</i>
6. ?a·kwum	f. <i>Pikku Vahvamaha</i>
7. ?a·q†a	g. <i>jonkun sydän</i>
8. ?a·qatnanaanam	h. <i>vatsa</i>
9. †makwumnana	i. <i>sisäpuoli</i>
10. †a suki†miyitni	j. <i>se on sokea</i>
11. †a sani†wi·ni	k. <i>pieganit</i>
12. †it†i†ni	l. <i>amerikankotka</i>
13. kamnuq†uqatnana	m. <i>jonkun lyhyt häntä</i>
14. mak	n. <i>se on taas aurinkoinen</i>
15. maknana	o. <i>jonkun pää</i>
16. san†a	p. <i>pelimerkki</i>
17. sani†miyit	q. <i>taivas</i>

Voit jättää huomiotta etuliitteen **?a·k** ja sen variantit **?a·** ja **?a·q**. Niiden tarkkaa tehtävää ei vielä tunneta, paitsi että ne eivät vaikuta sanan merkitykseen. Pisteisiisi ei tule vaikuttamaan se, lisäätkö (oikein tai väärin) vastauksiisi etuliitteen **?a·**, **?a·k** tai **?a·q**.

(!) Lisäselityksiä (vastausten lisäksi) ei vaadita eikä arvioida.

(a) Yhdistä sanat ja ilmaisut oikeisiin suomennoksiin, kun tiedät että **†it†makqa·ni** tarkoittaa *se on heikko*.

(b) Mitkä ovat **†a·n** kaksi merkitystä?

(c) Käännä kirjaimellisesti suomeksi:

18. **?a·qatwum†a** *mekko*

19. **†a†ittu** *kevät*

(d) Käännä suomeksi:

20. **†itqatni**

21. **?a·ki†wi·nana**

(jatkuu seuraavalla sivulla)

(e) Käännä ktunaxaksi:

22. *jonkun hyvä vatsa*

23. *silmä*

△ Ktunaxa on Amerikan alkuperäiskieli, jolla ei ole kielisukulaisia ja jota puhuu alle 100 ihmistä Idahossa ja Montanassa USA:ssa sekä Brittiläisessä Kolumbiassa Kanadassa.

ʔ, †, c, k ja **m̄** ovat konsonantteja. Merkki **·** pidentää edeltävän vokaalin.

Amerikankotka on suuri petolintu, jolla on päässään valkoiset ja ruumiissaan ruskeat sulat. *Pikku Vahvamaha* on henkilön nimi. *Pieganit* ovat vihollisheimo, joka sai ensimmäiset hevosensa ktunaxoilta ennen suhteiden katkeroitumista. *Pelimerkit* ovat luusta, puusta tai kivistä tehtyjä nappuloita, joita käytetään erilaisissa (lauta)peleissä. — *Jerome Jochems*

Tehtävä nro 3 (20 pistettä). Alla on eräitä lukusanoja arvoineen kobonin kielellä. Jotkut luvuista voidaan ilmaista koboniksi kahdella eri tavalla, joista alla kerrotaan vain toinen:

- 1 **wañig nibö**
- 4 **yigwo milö**
- 7 **mudun**
- 11 **agip**
- 17 **mudun böŋ daŋ**
- 18 **kagoŋ böŋ daŋ**
- 21 **yigwo aŋ nibö böŋ daŋ**
- 22 **ñinjuöl ado gi da yigwo**
- 25 **ñinjuöl ado gi da mamid**
- 46 **ñinjuöl mihöp ado gi da kagoŋ**
- 60 **ñinjuöl mihöp ado gi da yigwo milö böŋ daŋ**

(a) Kirjoita seuraava laskutoimitus numeroilla:

yigwo × ñinjuöl ado gi da kagoŋ böŋ daŋ = ñinjuöl mihau nigaŋ ado gi da raleb böŋ daŋ

(b) Kirjoita koboniksi kaikilla mahdollisilla tavoilla: 8, 19, 23, 53, 61, 66.

△ Kobon kuuluu trans-uusiguinealaisen kielikunnan madangilaiseen haaraan. Sitä puhuu noin 10 000 ihmistä Papua-Uudessa-Guineassa. — *Vlad A. Neacșu, Michał Boron*

Tehtävä nro 4 (20 pistettä). Alla on eräitä inanwatanin kielen lauseita sekä niiden suomennokset:

1. Idabe meqebi.
<i>Haukka puhuu.</i>	7. Ato ewai buqaritawodawo.
<i>Tämä hiiri kuuluu kirjoittajalle (F).</i>
2. Murowo nasabi.
<i>Hän (M) tulee itkemään joessa.</i>	8. Qibiro aga qido meriqaqabe.
<i>Kilpikonnan emo puree meitä.</i>
3. Qotoqoware nesabi.
<i>Hänen (M) poikansa tulee nukkumaan.</i>	9. Qeqake osoi buquro meqaqabi.
<i>Tuo kakadu puree taaroa.</i>
4. Buquro obosabe.
<i>Hän (F) tulee lyömään taaroa.</i>	10. Ewaidaga medo aga qide meseebi.
<i>Tämän käärmeen isä sivaltaa häntä (M).</i>
5. Bidora meraqaqabi.
<i>Hän (M) puree minua emakon vuoksi.</i>	11. Uto aga qidera naqaqasabi.
<i>Hän (M) tulee puremaan minua kalan isän vuoksi.</i>
6. Maroqo moootebe.
<i>Hänen (M) sisarensa sairastuu.</i>	12. Peraqote aga maroqo merabe.
<i>Paholaisen sisar itkee.</i>
13. Naqido aga medo noosabe.
<i>Äitini käärme tulee putoamaan.</i>	
14. Idabe esai buqaritawo aga qotoqowaredaso.
<i>Tämä haukka kuuluu kirjoittajan (F) pojalle.</i>	
15. Qido naqotoqoware aga meqarowo obosabe.
<i>Hänen (M) äitinsä tulee lyömään häntä (M) poikani talossa.</i>	
16. Qeqake aga qotoqoware qido aga medora meriobobi.
<i>Kakadun poika lyö meitä emonsa käärmeen vuoksi.</i>	
17. Taragaro ewai owoidaga mesidao aga bide aga qidodawo.
<i>Tämä järvi kuuluu tuon naisen karjun emolle.</i>	

(a) Käännä suomeksi:

18. **Meqaro ewai naqidedawo.**
19. **Ato ewaidaga utora qesabe.**
20. **Niqido aga bide moobobi.**
21. **Idabe osoidaga peraqote aga meqarowo meroobi.**

Yhdellä lauseista on kaksi mahdollista suomennosta. Anna ne molemmat.

(b) Käännä inanwataniksi:

22. *Emakko nukkuu.*
23. *Tuo paholainen tulee lyömään meitä tyttäreemme vuoksi.*
24. *Tuo taaro kuuluu hänen (M) veljelleen.*
25. *Tämän miehen isä lyö häntä (M) tuossa joessa.*
26. *Kirjoittajan (M) kilpikonna sivaltaa minua järvessä.*

△ Inanwatanin kieli kuuluu trans-uusiguinealaisen kielikunnan eteläiseen linnunpääryhmään. Sitä puhuu noin 800 ihmistä Indonesian Lounais-Papuan maakunnassa.

Alaindeksit (M) ja (F) viittaavat maskuliini- ja feminiinisukuun.

Karju ja emakko tarkoittavat uros- ja naarassikaa. Kakadu on eräs lintulaji. Taaro on kasvi.

— Kazune Sato

Tehtävä nro 5 (20 pistettä). Alla on eräitä lauseita kombain kielellä sekä niiden suomenokset. Useimpien lauseiden kanssa on annettu hakasulkeissa esimerkki asiayhteydestä, jossa lausetta voisi käyttää:

1. **Khuro khemomofa na babamano.**
Hänen setänsä ystävät ovat yleensä viidakossa [juomassa teetä].
2. **Nare leikhe?**
Onko isäni siellä [nukkumassa sängyssään]?
3. **Dodo nalana gwari lei.**
Vaimoni käärme on puussa [lepäämässä oksalla].
4. **Areya la leikhe?**
Onko isän vaimo siellä [sairaana sairaalassa]?
5. **Elo khuro namomo leno.**
Setäni ovat lintuviidakossa [metsästävässä sikoja].
6. **Khemakhü lekhe?**
Onko hänen koiransa siellä [haukkumassa puuta]?
7. **A dodofa gwari leino.**
Puukäärmeet ovat talossa [matelemassa ympäriinsä].
8. **Afa makhü lenokho?**
Ovatko talon koirat siellä [seisomassa portilla]?
9. **O khenareye e bakha?**
Onko hänen isänsä lintu vedessä [peseytymässä]?
10. **A khalakha amiya lei.**
Jamssimato on talossa [lattialla].
11. **Namiyaye edolo nane banokho?**
Ovatko lintuni matoni hedelmällä [istuen sen päällä ja nokkien sitä]?
12. **Dodo nanaya a le.**
Ystäväni talo on puussa.
13. **Namiyo leileima.**
Lapseni on yleensä siellä [kehdoissaan].
14. **Khela yarimo naramu lei.**
Kurkkuni (= vihannes) on hänen lintunsa puutarhassa [pöydällä].
15. **Dodofa a la babamakha?**
Onko vaimo yleensä puumajassa [punomassa koreja lattialla]?

(a) Käännä suomeksi:

16. **Okha yarimo miyo bano.**
17. **Nano khelana amiya leileimakha?**

(b) Käännä suomeksi ja anna esimerkki asiayhteydestä ylläolevien tapaan:

18. **Nadodo miyo lelema.**
19. **Nala babamakha?**

(jatkuu seuraavalla sivulla)

(c) Käännä suomeksi kaikilla mahdollisilla tavoilla:

20. **Khekhuro khena leno.**

(d) Käännä kombaiksi:

21. *Hänen matonsa ovat hänen hedelmänsä päällä.*

22. *Onko isän puu siellä [pystyssä]?*

23. *Taloni ovat ystävän viidakossa.*

24. *Onko koirani yleensä viidakossa [juoksentelemassa ympäriinsä]?*

△ Kombai kuuluu suurawyun kielihaaraan trans-uusiguinealaisessa kielikunnassa. Sitä puhuu noin 6000 ihmistä Indonesian Etelä-Papuan maakunnassa.

Jamssi on juures.

kh, **gw** ja **y** ovat konsonantteja. **ü** lausutaan kuten **i** mutta pyöristetyn huulin.

— *Farhan Ishraq, Jerome Jochems* (asiantuntija: *Lourens de Vries*)

Päätoimittaja:

- Vlad A. Neacșu

Toimittajat:

- Gustavo Baracat
- Hoju Cha
- Ethan Chi
- Shinjini Ghosh
- Jerome Jochems
- Minkyu Kim (tekn. toim.)
- Tsuyoshi Kobayashi
- Tamila Krashtan
- Yuyang Liu
- Tung-Le Pan
- Kazune Sato
- Chih-Chun Wang
- Henry Wu
- Jaeyeong Yang

Suomenkielinen teksti:

- Heini Arjava
- Ksenia Shagal
- Emma Vesakoivu

Ulkopuoliset avustajat:

- Simi Hellsten

Onnea kilpailuun!

Viidennet kielitieteen Aasian ja Tyynenmeren alueen olympialaiset

9 – 23 huhtikuuta 2023

Kyselylomake

Nimi: _____

Kilpailupaikka: _____

Mihin tehtäviin palautat ratkaisun? **1** **2** **3** **4** **5**

Mistä tehtävästä pidit eniten? **1** **2** **3** **4** **5**

Mikä tehtävä oli mielestäsi vaikein? **1** **2** **3** **4** **5**

Mikä tehtävä oli mielestäsi helpoin? **1** **2** **3** **4** **5**

Muita kommentteja tai ehdotuksia APLOon liittyen:
